

Spotřební daně

Harmonogram na konec semestru

- příště přednáška: **Ing. Tomáš Urbášek (PWC):
Současná politika EU v oblasti přímých daní aneb
snahy o harmonizaci pokračují**
- 5.12. Exkurze Praha
- 12.12. TEST 3 + přednáška: Ekologické daně

- nezapomeňte na seminární práce:
  - prosím vedoucí jednotlivých skupin, aby mi do 24.11. poslali závazný seznam „řešitelů“
  - termín odevzdání: 31.11.2006
  - 12.12.2006 prezentace seminárních prací

Obsah přednášky

1. Historie spotřebních daní
2. Základní pojmy a techniky
3. Sazby a výnos daní ze spotřeby
4. Harmonizace a koordinace daní

Historie spotřebních daní 1

- nejstarší daně vůbec (cla)
- původně měly naturální charakter
- účelem bylo postihnout zisky obchodníků, daně se však přesouvali do cen a tak na spotřebitele

- později se vývoj ubíral dvěma směry:
- první se snažil postihnout převod zboží např. mezi regiony (cla) nebo k spotřebiteli (daně obrátové)
- druhý směr se snažil postihnout jednotlivá vybraná zboží a to formou jednotkové spotřební daně

Historie spotřebních daní 2

- základem daně tak byl počet kusů (daň z dobytka), objem (víno, pivo), váha (cukr, sůl, tabák,...)
- tento způsob zdanění se aplikuje dodnes
- **se vzrůstající vahou zahraničního obchodu se obrátové (duplicitní) daně jeví jako nevýhodné (viz níže) a dochází k zavádění daně z přidané hodnoty (VAT)**

Historie spotřebních daní 3

- v ČR do roku 1992 obratová daň a od 1.1.1993 zavedena DPH
- od 1995 základní sazba snížena na 22% + předpoklad ... výsledek 19 % (2004)
- **zavedení DPH znamenalo rozšíření zdaňovaných položek o většinu služeb**

Historie spotřebních daní 4

- roku 1967 DPH zavedena v Dánsku (za rok Německo a Francie) - dnes více než 60 zemích světa
- protože nutná podmínka pro vstup do EU, daň zaváděna i v ostatních evropských zemích
- daň zatím není zavedena ve federálních zemích (USA, Austrálie, Švýcarsko) - je výnosově silná – nižší vládní úrovně se tak brání přerozdělení finančních prostředků (Kanada a Japonsko jako kompromis zavedly DPH s nízkou sazbou 7 %, 3 %)
- daň naráží u méně vyspělých zemí, v důsledku náročné administrativy
- **více v dodatku k této přednášce: grant Svátková (IO)**

Základní rozdělení

- daně všeobecné, čili daně z prodejů (obratů)
  - patří sem daně z obratu a daň z přidané hodnoty
  - vždy ukládány ad valorem

- daně selektivní, čili vlastní spotřební daně (akcízy)

Daně obrátové

- Daně z prodejů mohou být:
  - jednofázové
  - vícefázové

Truhlář – 5000
Daň (20%) – 1000
Cena – 6000

Truhlář – 5000
Cena – 6000

Truhlář – 5000
Cena – 6000

Velkoobchod – 3000
Cena – 9000

Velkoobchod – 3000
Daň (20%) – 1600
Cena – 9600

Velkoobchod – 3000
Cena – 8000

Maloobchod – 4000
Cena – 13000

Maloobchod – 4000
Cena – 13600

Maloobchod – 4000
Daň (20%) – 2400
Cena – 14400

Vícefázová daň 1

Prvovýrobce – 5000
Daň (20% z 5000) – 1000
Cena – 6000

1. Stupeň – 4000
Daň (20% z 10000) – 2000
Cena – 12000

Ø daň – 33,3%

Prvovýrobce – 5000
Daň (20% z 5000) – 1000
Cena – 6000

1. Stupeň – 2000
Daň (20% z 8000) – 1600
Cena – 9600

2. Stupeň – 2000
Daň (20% z 11600) – 2320
Cena – 13920

Ø daň – 54,6%

- daň je kaskádovitá - duplicitní

Vícefázová daň 2

Prvovýrobce – 5000
Daň (20% z 5000) – 1000
Cena – 6000

1. Stupeň – 4000
Daň (20% z 4000) – 800
Cena – 10800

Ø daň – 20%

Prvovýrobce – 5000
Daň (20% z 5000) – 1000
Cena – 6000

1. Stupeň – 2000
Daň (20% z 2000) – 400
Cena – 8400

2. Stupeň – 2000
Daň (20% z 2000) – 400
Cena – 10800

Ø daň – 20%

- daň je neduplicitní – zdaňuje pouze VA

Jak spočítat DPH ?

- existují dvě metody, jak určovat přidanou hodnotu
  - metoda součtová (důchodová)
  - metoda rozdílová.

Pozitiva a negativa daně z přidané hodnoty

- Neutralita
- **Možnost zdanit služby**
- **Výhodnost pro mezinárodní obchod**
- **Odolnost proti daňovým únikům**
- Spolehlivost výnosů pro stát
- Náročnost přechodu na novou daň
- **Administrativní nákladnost fungování daně**
- Obavy ze zvýšení inflace
- Distribuční efekty daně

Výnos spotřebních daní

- výnos spotřebních daní je $\bar{\varnothing}$ v zemích OECD 12,0 % HDP (4,6 % X 16 %), z toho 8 % (2,2 % X 10,0 %) tvoří všeobecné

- EUROSTAT

- MFČR (2006)

	mld. Kč	%	%
HDP	3.203	100	
DP	1.121		100
DPH	219	6,8	19,5
SD	130	4,1	11,6

Table 6 - Tableau 6.

Tax revenue of main headings as percentage of GDP
Recettes fiscales sous les principales rubriques en pourcentage du PIB

2004

	1000	2000	3000	4000	5000	6000	
	Income & Profits	Social Security	Payroll	Property	Goods & Services	Other	
	Revenu & Bénéfices	Sécurité Sociale	Salaires	Patrimoine	Biens & Services	Autres	
Canada	15.6	5.1	0.7	3.4	8.7	0.1	Canada
Mexico	4.7	3.1	0.2	0.3	10.5	0.1	Mexique
United States	11.1	6.7	-	3.1	4.7	-	Etats-Unis
Australia	18.2	-	1.4	2.7	8.9	-	Australie
Japan	8.5	10.0	-	2.6	5.3	0.1	Japon
Korea	6.9	5.1	0.1	2.8	8.9	0.9	Corée
New Zealand	21.7	-	-	1.8	12.0	-	Nouvelle-Zélande
Austria	12.5	14.4	2.6	0.6	12.0	0.4	Autriche
Belgium	17.4	14.1	-	1.8	11.3	0.0	Belgique
Czech Republic	9.7	16.2	-	0.4	12.0	0.0	République tchèque
Denmark ¹	29.5	1.2	0.2	1.8	16.0	0.0	Danemark ¹
Finland	17.1	11.9	-	1.1	14.0	0.0	Finlande
France ¹	10.1	16.1	1.1	3.3	11.1	1.6	France ¹
Germany	9.5	14.1	-	0.9	10.1	0.0	Allemagne
Greece	8.2	12.1	-	1.5	13.0	-	Grèce
Hungary	9.0	11.5	0.9	0.9	15.5	0.3	Hongrie
Iceland	17.0	3.2	-	2.5	15.9	0.1	Islande
Ireland	11.8	4.5	0.2	2.1	11.4	-	Irlande
Italy	12.9	12.5	-	2.5	10.8	2.3	Italie
Luxembourg	12.6	10.7	-	3.0	11.5	0.1	Luxembourg
Netherlands	9.2	13.8	-	2.0	12.0	0.2	Pays-Bas
Norway ¹	20.3	9.5	-	1.1	13.1	-	Norvège ¹
Poland	6.1	14.0	0.3	1.3	12.4	-	Pologne
Portugal*	8.3	11.0	-	1.6	13.3	0.2	Portugal*
Slovak Republic ¹	5.7	11.9	-	0.6	12.1	-	République slovaque ¹
Spain ¹	9.8	12.1	-	2.8	9.8	0.2	Espagne ¹
Sweden	19.0	14.3	2.4	1.6	13.0	0.1	Suède
Switzerland	12.7	7.1	-	2.5	6.9	-	Suisse
Turkey	6.9	7.5	-	1.0	14.9	1.0	Turquie
United Kingdom	13.2	6.8	-	4.3	11.5	-	Royaume-Uni
<i>Unweighted average:</i>							<i>Moyenne non pondérée:</i>
OECD Total	12.5	9.4	0.3	1.9	11.4	0.2	OCDE Total
OECD America	10.4	5.0	0.3	2.3	8.0	0.1	OCDE Amérique
OECD Pacific	13.8	3.8	0.4	2.5	8.8	0.2	OCDE Pacifique
OECD Europe	12.5	10.9	0.3	1.8	12.3	0.3	OCDE Europe
EU 19	12.2	11.7	0.4	1.8	12.3	0.3	UE 19
EU 15	13.4	11.3	0.4	2.1	12.1	0.3	UE 15

Proč nižší sazba?

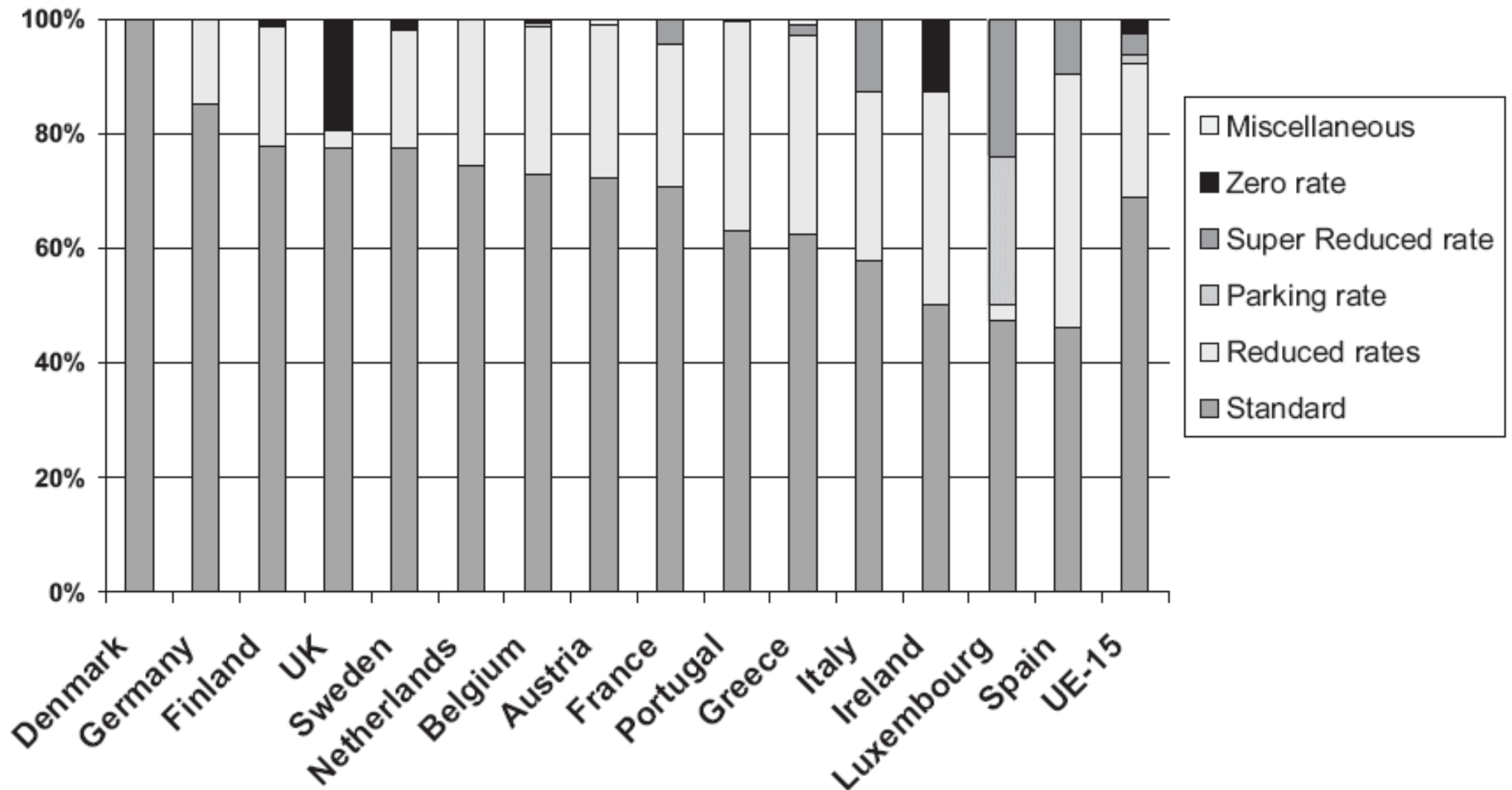
- efektivita sazby je v ČR nižší (*Dnešní snížená sazba DPH je nesystémovým kompromisem mezi fiskální potřebou státu a jeho sociální funkcí* – Ekonom 20/2004 str. 58)

<http://econ.muni.cz/svi/>

- sociální funkce
- zabránění regrese
- podpora některých odvětví
- služby „s vysokým podílem lidské práce“ – viz směrnice 1999/85/ES

Chart 4: Share of the different VAT rates as a % of the whole taxable base, year 2000

Harmonizace a koordinace daní

Obsah – HARMONIZACE A KOORDINACE DANÍ

- definice
- proč k ní dochází
- pozitiva a negativa
- koordinace přímých daní
- harmonizace nepřímých daní
- harmonizace a koordinace v ČR

Harmonizace a koordinace daní

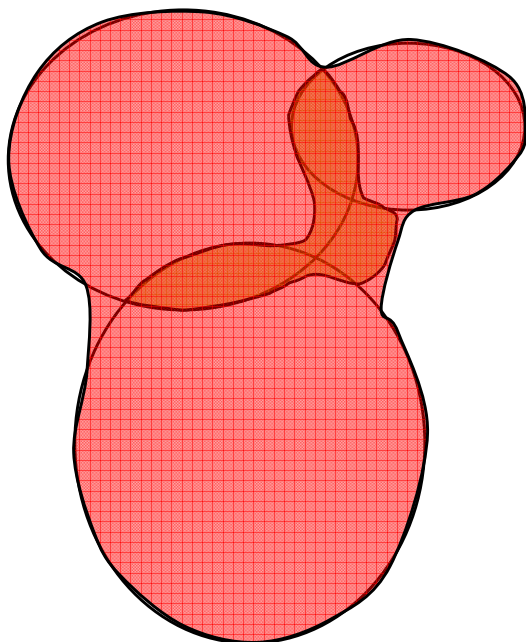
KOORDINACE

- vytváření
bila/multilaterálních
schémat zdanění, za
účelem omezení
arbitrážních obchodů

HARMONIZACE

- přibližování a
přizpůsobování
národních daňových
systémů
- určení daně, harmonizace
d. základu, harmonizace d.
sazby

Harmonizace a koordinace daní

- **KOORDINACE** (OECD)
- **HARMONIZACE** (EU)

Proč k ní dochází

- svět se globalizuje – snaha jedinců vyhnout se dani a reakce vlád
  - mobilní daňové základy
  - daňové ráje -> úniky a terorismus

pozitiva a negativa

- zlepšení fungování jednotného trhu (zboží, kapitál, služby a práce)
- zabraňuje daňovému dumpingu
- sbližování daní -> sbližování výdajové stránky
- nemožnost vyhnout se placení daně
- zjednodušení administrativy - > úspora nákladů, času a peněz firem
- daně = nástroj fiskální politiky (monetární - €), jejich úpravou naplňujeme specifické ekonomické a sociální cíle
- existence tradic v daňových systémech
- určitá míra daňové konkurence je zdravá (bariéra zvyšování daní a veřejných výdajů)

Koordinace DPPO

Diskuse OECD a EU

- Transfer pricing – Arm's Length Standard
- Smlouvy o zamezení dvojího zdanění
- Harmful tax competition
- Ruding Report (Common Consolidated Tax Base)

- The Parents-Subsidiary Directive 90/435/EEC
- The Mergers Directive 90/434/EEC
- The Savings Directive 2003/48/EC
- The Interest and Royalties Directive 2003/49/EC

Savings directive 2003/48/EC

- problém volného pohybu kapitálu
- možnost dvojího nebo nulového zdanění, souvisí to s právem na informace (o úrokových platbách)
- možná řešení diskutována 15 let
- dohoda (2005) spočívá v automatické výměně informací nebo uplatnění srážkové daně a „repatriaci“ daňových výnosů

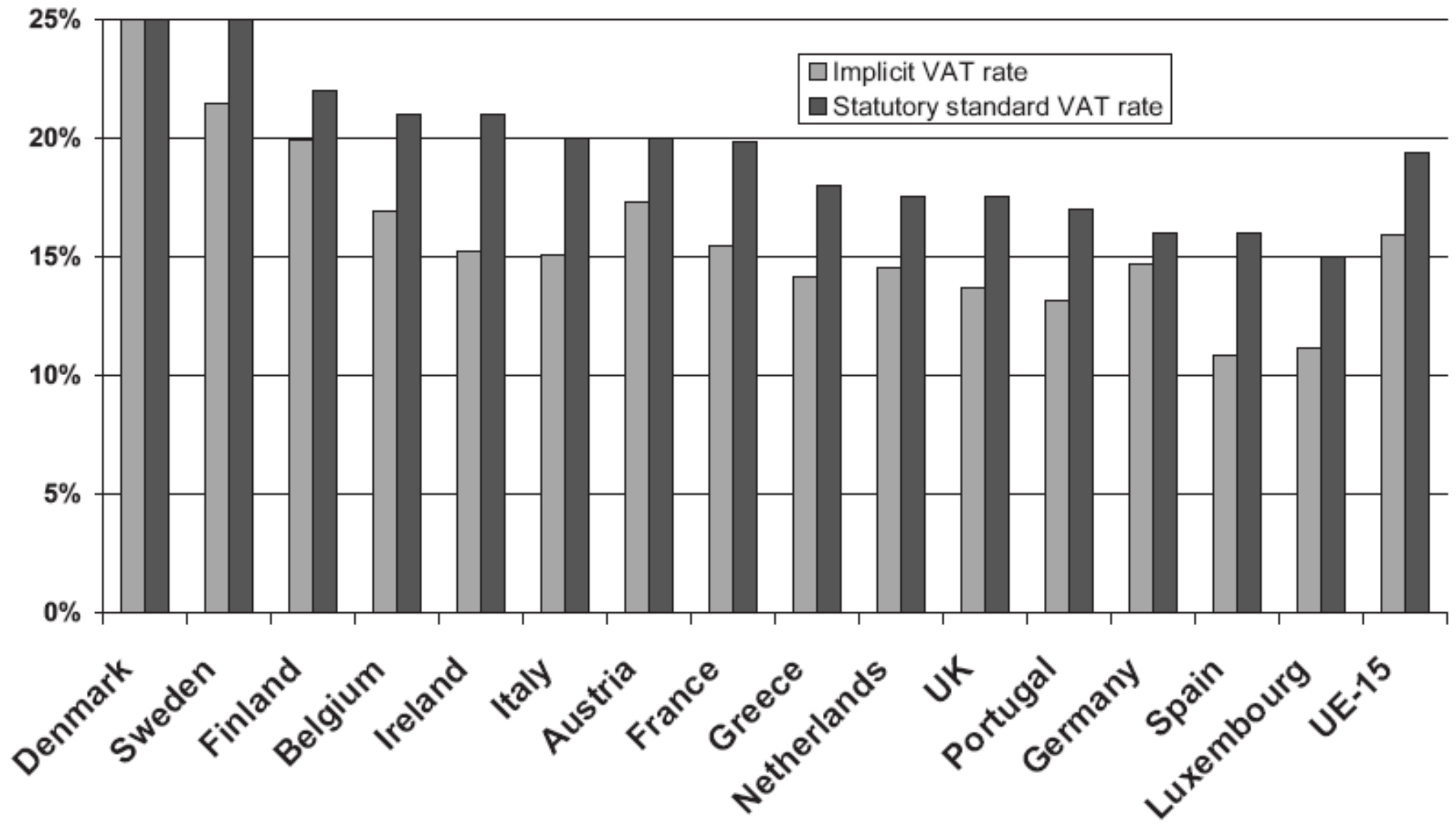
Harmonizace DPH

- volný trh je v EU jedním z hlavních cílů
- vznikla potřeba k harmonizaci daňového práva v EU („šestá směrnice“ + státy žádající o vstup do EU)
- viz **GRANT SVÁTKOVÁ**

PRAVIDLA PRO DPH (nutná daň pro vstup): OECD

- standardní sazba 15 a výše (zakázána zvýšená)
- maximálně jedna (2) snížená v minimální výši 5 % na zboží z přílohy H
- možnost nulové nebo tzv. “supersnížené” sazby k použití u vývozu a služeb sociálního charakteru
- **celá řada výjimek**

Chart 6: Statutory Standard VAT rate and implicit VAT rate (year 2000)

Harmonizace DPH - princip země původu a země spotřeby

- 1987 bylo navrženo přejít postupně na jednotný princip zdanění podle země původu
- obchod uvnitř unie = uvnitř státu
- v roce 1993 zrušeny hraniční kontroly - tranzitní systém (+informační systém VIES)
- pozor: roste důležitost výnosu VAT
- stále cíl princip země původu + lepší kooperace – viz seminární práce

Harmonizace spotřebních daní

- od roku 1992 existují minimální sazby daně na určité komodity
- alkoholické nápoje, tabákové výrobky a minerální oleje (**DÚ – ČR sazby**)
- přesto existují značné rozdíly mezi členskými státy
- minimální sazby daně nebyly valorizovány - většina zemí uplatňuje vyšší sazby -> ?
  - pokračit v harmonizaci a stanovit daně pevně?
  - zvýšení spotřebních daní na energie (2003)

Energie

- zdanění = řešení ekologických problémů (výnos daní roste z 2,6 na 2,8 % HDP z 1994 na 1998)
- 1997 navrženo rozšířit základnu a zvýšit sazby (jednotné X minimální)
- princip „ať platí znečišťovatel“
- princip nezvýšení daňového břemena = double dividend
- daně na uhlí, plyn, elektřinu

Další diskuse

- zavést evropskou daň na financování rozpočtu?
- „zdanění“ osobních aut
- „zdanění“ importovaných potravin
- zdanění Labour intensive services
- výjimky u „jednotné“ DPH

Děkuji za pozornost!

